

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Non loquitur Augustinus de poenis formaliter ut sunt correlativum
culpae, sed materialiter de quibusvis malis prout affligunt creaturam
rationalem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT X.

Non loquitur Augustinus de pœnis formaliter ut sunt correlativum culpæ, sed materialiter de quibusvis malis prout affligunt creaturam rationalem.

PICT jam refellere vel referre aliam non tam solutionem quam elusionem doctrinæ constantissimæ sancti Augustini formaliter de pœnis loqui, hoc est neminem puniri à Deo posse propriè nisi culpa præcesserit & in hoc esse perspicuam divinæ iustitiæ quo innocentia repugnantiam. Nihil tamen vetare quo minus malo aliquo seu miseria sine ulla culpa præcedere innocens creatura a Creatore crucietur. Sed illam non esse propriè pœnam, utpotè quæ essentialiter culpam respicit velut correlativum suum. Ita nihil in auctoribus sacris tam manifestum est, quod non, si cum sensibus nostris præoccupatis pugnet, nescio quo proprio opinionionis amore perturbetur. Ostendendum igitur nobis est nec ombra quidem exigua pugilis nostri scripta præbere, sub qua talis responsionis infirmitas, vel potiùs facta lateat: sed potiùs pœnæ ubique, non de pœna sub ratione pœnæ, sed de malo sub ratione mali loqui, de afflictione sub ratione afflictionis, de miseria sub ratione miseriæ, hoc est de malis ac miserijs quatenus felicitatem vitiant, animam cruciant, quietam voluntatem creature rationis affligunt: Et inde concludere, hoc necessario esse pœnam ejus, nec ei ullo pacto infligi ab omnipotenti & justo Deo, vel aliunde accidere posse nisi culpa præcedat, quæ tale malum, afflictionem, miseriam cruciatumque mereatur. Nam hoc in primis sibi vult illud solidissimū ejus contra Manichæos fundamentum: Creatura præstantissimæ, hoc est rationalibus spiritibus hoc præstitit Deus ut si nolint, corrumpi non possint. Non enim dicit ut puniri sed ut corrumpi non possint. Item illud: Si peccatis delectis miseria perseverat, recte deformati dicitur ordo atque administratio universi. Hoc & illud contra Pelagianos: Neque enim sub Deo iusto miser esse quisquam nisi merita peccati. Et rursus: Neminem sine mali aliquid peccati quod non mereatur.

lib. 7. de civ. d. 7. rationalibus spiritibus hoc præstitit Deus ut si nolint, corrumpi non possint. Item illud: Si peccatis delectis miseria perseverat, recte deformati dicitur ordo atque administratio universi. Hoc & illud contra Pelagianos: Neque enim sub Deo iusto miser esse quisquam nisi merita peccati. Et rursus: Neminem sine mali aliquid peccati quod non mereatur.

lib. 14.

Neque enim hic ulla pœnæ sub ratione pœnæ mentio est, quasi illa nemini infligi possit aut que peccato, sed de ipsis malis quibus aliquis miser fiat. Est autem certissimum in statu puræ naturæ hominē fore miserum. Docent enim Scholastici hominem in isto statu non differre ab eo qui nunc nascitur, nisi ut nudum à spoliato, neque nunc excepto peccato esse deterioreni. Est autem fidei Catholice hominem propter malorum istorum puræ naturæ adherentium seriem, nunc esse miserum: Homo, inquit Job, natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miserijs.

A Et Apostolus: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Infelix ego homo, seu ut Augustinus legit, miser ego homo qui me liberabit de corpore mortis huius. Cum ergo afflictiones hujus vitæ, morbi, mors, repugnantia carnis & spiritus, nunc miserum reddant hominem, miserum etiam in statu puræ naturæ sine peccato reddidissent. Quod sane & Philosophi gentium ingenue fassi sunt, qui Augustino teste, vitam istā fallacia miseriæque plenissimam non opinari, sunt nisi divino iudicio contigisse. Unde ibidem dicit Ciceronem in Hortentio multa que videmus & gemimus de hominum vanitate atque in felicitate dixisse, Qui & libro de Republica conqueritur hominem non ut à matre, sed ut à novæ natura editum. Denique quia homo in tot malis puræ naturæ afflictiō naturaliter quietem desideraret, qua nullam corporis molestiam pateretur. Hoc enim eodem Augustino auctore contentientibus gentium Philosophis homines sine magistro, sine ullo doctrinæ adminiculo, sine industria vel arte vivendi, velut naturæ autem aperiunt. Igitur cum istud assequi non posset in illo statu, necesse est cruciaretur, & proinde miser esset, juxta illud item certissimum Augustini pronunciatum: Qui appetit, quod ad piscem non potest, cruciatur &c. nihil autem magistorum animo concupit sine miserijs: nec miserijs & b. acitudo in uno homine simul habitare consueverunt.

Rom. 12. Lib. 4. contra Iul. cap. 13. Cicer. lib. 3. de Repub. vi. August. ibid. v. 13. Lib. 19. de doctrina adminiculo, sine industria vel arte vivendi, velut naturæ autem aperiunt. Civ. lib. 1. Lib. de moribus Eccles. cap. 3.

Et sane quis mente sobria perpetuum illum mentis & spiritus constitutum quem etiam pura natura pateretur, intuens negare posset tunc hominem miserum futurum esse? Vellet enim cedere sibi concupiscentiam quod non fieret, ergo miserum esse dum perpetuo ejus appetitu & renitu torqueretur. Nam ut Augustinus ex Philosophorum etiam sensu tradit, velle quod non deceat, hoc ipsum miserum esse. Item quæ, aliter beatum esse neminem posse nisi habendo quod velle & nihil patiendo quod nollet. Miser igitur omnino esset homo in illo statu. Cum igitur ex professo doceat Augustinus impossibile esse ut homo miser sit, nisi hoc peccato mereatur, liquet sane Augustinum distinxisse statum puræ naturæ non ex pœnis sub formalitate pœnæ, sed ex hoc nude quod affligunt, cruciant, angunt, miserum faciunt sine peccato præcedente.

Hoc igitur ipsum, in oppugnandis illis quæ diximus hæresion positibus, spectasse Augustinum, sexcentis testimonijs ostendi posset. Nos paucis, sed perspicuis contenti erimus, quorum pleraque etiam supra recensuimus. Nam malo sub ratione mali nitebatur, quando supra dixit: Video me in malis

Et apud te non est iniquitas, nonne restat in pro iniquitate crudelis hominem? Quid manifestius? Et illud contra Iulianum: Deus tuus in tot ac tantis malis que patiuntur aut iustitiam, aut omnipotentiam, aut ipsam curam rerum humanarum perditurus est. Et illud: Suorum tantos cruciatibus conspiciunt parvulorum, ut sub Creatore iustissimo nullo modo imago eius in tanta aetate tanta mala pateretur, nisi esset originale peccatum. Et illud: Malorum omnium nostrorum causa peccatum est; non enim sine causa homines ista mala patiuntur. Injustus est Deus &c. nullo modo ista pateretur, si non mereremur. Et illud: Deus iniustus si tanta parvulorum mala nihil peccati irabentibus irrogaret magis esset iniustus. Et illud: An ita est quisquam vestram salutem ut facerentem nullum malum putet? Et non vultis fateri genus humanum trahere a crimine originis nostram. Rursus miseria sub ratione miserie nitebatur, quando dixit: Non inquam istorum esset eterna miseria, nisi esset magna malitia. Et illud: Miseria generis humani non pertinet ad omnipotentis iustum iudicium si non est originale peccatum. Et illud: Certe iustum esse ut cum tam manifesta miseria nascatur, a quo peccatum originale non trahitur. Et illud: Iudicia Dei vos everit utique generis humani miseria sine ullo merito fieri dicitis. Et illud: Cur non miraris interversis generis humani totam miseriam, & hoc mirando te corrigis ab illo errore &c. Et illud: Si sano cerebro consideratis humana vite miseria, videres profecto quod Adam fuerit capax horum & causa malorum. Et illud: Quis tam cecus est, ut non videat miseriam generis humani, ut feliciter inde roatum colligat? Et illud: Si te delectaret divina iustitia videres profecto, quod ex ipsa veniat nota omnibus humana miseria.

Denique afflictione quacunque nitebatur, quatenus pati aliquid facit contra voluntatem, quando dixit: Quod invitus facerem pati me potius quam facere videbam, & id non culpam sed penam esse indicabam, qua me non iniuste plecti te iustum cogitans cito fatebar. Et illud: Propter quid affliguntur parvuli, si nullum habent hominum peccatum? Et illud: Languescunt egrotantibus torquentur doloribus &c. Denique invidiam est unquam pro modo ista sine illa sua mala causa iusta patiuntur. Et illud: Deus iniustus est &c. tantorum ergo malorum causa iusta dicitur. Et illud: Propter quid ergo affliguntur parvuli si nullum habent omnium peccatum? Et illud: Quod iuber iustum Dei iudicium ex generis humani non iniusta afflictione cognoscere. Quod si praeter haec humana iniqua supra prolixius allegavimus per apostolorum & adversariorum testimonio, quibus ostendatur nonquam Augustinum ex poena formaliter sub ratione poenae contra Pelagianos arguisse, ut inde peccatum praecedere deberet concluderet, sed semper ex ipsis materialibus, ex miserijs, ex cruciatibus, ex afflictionibus, ex iugo calamitatum quibus inviti premitur, culpam collegisse praecedentem, hoc est, ex ipsis materialibus malis collegisse poenam culpae formalem. Quoniam enim in animo sensum, quo probabilitatis eo-

lore torqueri possunt ista verba doctissimi Patris: Unde potuerunt in tantum malum vultu fatuitatis, si nulla origini debetur poena vitiate? Et illa: Itane vero tantam parvulorum mala, tu qui non invidas, non vides? Et illa luculentissima: Omnia commemorare quae mala in hac ipsa aetate vicia vita penes omnes patiuntur infantes, & quomodo explicetur quod dictum est, grave iugum super filios Adam &c. Quae utique mala sub iusto & omnipotenti deo non irrogarentur eius imaginem, quibus malis in virtute exerceat infantis aetate non potest dici, si nulla ex parentibus mala merita traherentur. Et illa adhuc aperta: Haec autem mala parvulorum non ea quo habere negantur a vobis, sed quae perpetuuntur ad omnibus nobis, tu praeremittis omnino nec respicis: exspatiaris ibi vir discretissimus & exerces ingenium ac linguam tuam in laude naturae. Natura ista in tantis & tam manifestis collapsa miseria &c. Et illa quavis luce clariora: Quid apertius quam quod ait Apostolus peccatum in hunc mundum intrasse &c. Quod si probare idem cogeretur Apostolus ipsam humani generis miseriam restem daret, quae incipit a gemitibus parvulorum, & usque ad decrepitorum genus pervenit. Nullo enim modo sub cura omnipotentis & iusti eadem tam magna miseria natura irrogaretur humana, nisi in duobus hominibus tota de paradisi felicitate in hanc infelicitatem peccati merito pelleretur. Ex ipsa videlicet spectabili omnium oculis miseria quam Iulianus velut naturalem praedicebat, invictè se colligere putat veram esse Christianam fidem in verbis Apostolicis fundatam, quae tradunt praecessisse peccatum. Quod & ahibi eodem modo conficit: Dic easam parvulorum, dic regnum, & cur recens nato ista contingunt? Qui non vis verba Apostolica sic accipere, quemadmodum accepit ex quo est instituta Catholica Ecclesia: & quemadmodum si in tam perspicuis malis confiteretur naturam. Et tamen in mensura & numero & pondere disponens omnia, neminem sine mali aliquo perpetui quod non meretur. Non video sane mihi velimus de victoria non de veritate contendere, qui fieri posset, ut adversus tam crebra, luculentaque testimonia, vel fingi posset Augustinum contra Pelagianos Manichaeosque disserentem ex poena formaliter sumpta, argumentum ad culpam ducere. Omnis namque unanimi altissimaque voce clamant, hoc eum velle, quod illa quae oculis quotidie spectamus mala, afflictiones, miseriae, cruciatibus, aut quocunque voces nomine, cum quibus humana natura oritur atque moritur, & sub quibus omnium infelicitas gemit, convincant necessitate praecessisse peccatum. Alioquin enim nulla ratione ab iniustitia posse defendi Deum, qui creaturam innocentem tantis miserijs titulo pura naturae, ut asserbat Iulianus, maculaverit.

Itaque non ex poena formaliter sumpta sed potius ex contrario ex materialibus illis miserijs animum cruciantibus culpam colligit Augustinus: & consequenter ex eo quod sine culpa infligi nequebat, colligit etiam esse supplicia, hoc est esse poenas formaliter.

Quomodo

149 p. 100

Quomodo enim posset Augustinus sine ridicula principij petitione supponere, illa mala quae parvuli patiuntur esse poenas formaliter sumptas ut inde culpam colligat, cum hoc ipsum directè & in terminis negaret Iulianus? Tantopere quippè negabat omnes illas parvulorum miseras esse supplicia seu poenas formaliter sumptas, ut eas nec mala quidem nominanda esse censeret, sed à Creatore non puniente sed instiiente creaturam suam naturaliter profluxisse. Hoc enim jam supra aliquoties demonstravimus.

Hoc testatur etiam diseritis verbis Augustinus: *Sine dubio fateris rebellem esse concupiscentiam & supplicium non fateris, quod adversus seipsum bellum geris.* Ecce fatetur concupiscentiam esse rebellem voluntati & consequenter molestam; sed non esse poenam formaliter quod supplicium dicimus. Et alibi: *Mortem quae omnes moritur non vis ex peccato in omnes esse originaliter transire ne cogaris fateri simul etiam originaliter transisse peccatum. Sentis quippe quomodo quum sit sine merito transisse supplicium.*

Ecce apertissime testatur Augustinus Iulianum nolle mortem (& ea eò ratio de ceteris omnibus malis) esse supplicium, hoc est, poenam esse formaliter sumptam, imò nec ex peccato quidem accidisse, ne per istam confessionem culpam fateri cogeretur. Quomodo ergo Augustinus adversus eum posset nisi delirando supponere, quod mors cete-

raque mala sint poenae formaliter sumptae? Mala igitur illa materialia quatenus naturam rationalem doloribus torquent & amorè rationalis ac liberae voluntatis frustrant, urget semper Augustinus, & inde concludit fieri nullo pacto posse ut in illo pura natura statu, quem Iulianus assererat, sine culpa praecedente ex voluntate Creatoris adhaerent. Quod ex nulla fortassis luculentiori probatione cernere licet, quam ex ea qua supra late declaravimus, hoc ipso esse aliquid malum creaturae rationalis, adeoque miseriam, quo diligitur bonum quod ei tollitur. Nam inde statim conficit hoc accidere creaturae innocenti nullo modo posse nisi per injustitiam Creatoris. Loca superius fusè recensita vide. Hic vnus sufficit: *Si aueratur patria magna poena est exulare à patria: si autem non aueratur patria peior est cordis poena.* Poenam hic vocat magnam, magnum malum. Nam statim subiicit: *Parvum malum est in hominis corde qui societatem non querit sanctorum qui non desiderat regnum celorum?* Iam vide quomodo statim inde colligat non posse extra injustitiam tam magnum imò vel parvum innocenti infligi malum. Hic, inquit, *defende iustitiam Dei, quare vel parva poena, id est parvum malum, infligitur innocenti in quo nullam invenitur omnino peccatum, videlicet juxta tuam Pelagiani hominis de puris naturalibus hypothesein.*

Vide l. 2. de statu poenae, cap. 4. Item, 1. de verbis de p. cap. 6.

CAPVT XI.

Nullum qualecunque malum inferri à Deo potest creaturae rationali sine culpa. Luculenta Augustini testimonia.

VT verò omnis omnino tergiversandi ansa tollatur, non fuit contentus Augustinus ex generali illo inferitarum omnium iugo, concludere, quod injustus Deus sit, si illud humano generi sine culpa per purae naturae creationem vel alia quacunque ratione imposuerit, sed etiam ex singulis particularibus malis tam ingeni quam corporis invictissime sequi docet falsum esse purae naturae suppositionem, & injuriosam Deo, falsam inquam, & injuriosam Deo, non vi alienius hypotheseis, quod primi homines in gratia creati sunt, vel vi creationis ad supernaturalem statum elevati, sed nude ex eo duntaxat quod non solum non illud grave totius mortalitatis iugum, sed nec ullum quidem ex illis omnibus singulare malum, quod sive mors, sive corporis corruptibilitas, sive ingenij tarditas, sive aliud quodcunque miseriae genus, quod Pelagiani humanae naturae velut purae tribuebant, innocenti creaturae inferri possit sine iniquitate Creatoris.

Mortem illam corporalem nemo sanus dubitat esse grave creaturae rationalis malum. Hoc Pelagiani ex natura ut brutis adhaerere statuebant. Negat Augustinus hoc posse fieri, vel scire injustum esse Deum, qui non po-

enam aliquam formaliter sed, istud ipsum materiale malum, quod ista haereticè materialiter ex Creatoris institutione derivabat innocentibus hominibus imposuerit. *Si mors, inquit, non pertransisset non omnes homines, quantum ad istam conditionem mortalium pertinet, morerentur &c. 273. quia non erat iustum sine crimine transire supplicium.* Et sic quarto ad Bonifacium: *Sed Pelagius (equidem scilicet) quomodo dicunt solum mortem ad nos pertransisse per Adam? Si enim propterea morerentur quia ille mortuus est, ille autem mortuus est quia peccavit, poenam dicunt transire sine culpa, & innocentes parvulos iniusto iudicio puniri trabendo mortem sine merito mortis. Mortem vero esse poenam esse supplicium, non ex eo probat, quia correlativum culpa est, sed ex eo quia malum est, quia illud exhorret creatura rationalis, ut inde constet culpam esse necessariam ut iuste creatura morte crucietur. Quomam, inquit, mortem nisi aeternam non vis esse poenalem; si mors imperfec- tam tamen natura, quam sic laudat ut neges esse vitiatam? Quid causa est, ut infans ubi paululum ab infantia progredi coeperit, iam formidet occidit? Cur non ita ut in somni sensus est proclivis in mortem? &c. Si ergo frustra mors timeatur, ipse timor eius est poena: Si autem anima separari à corpore naturaliter*

Lib. 2. oper. imperf. fol. 273.

Lib. 4. ad Bonifac. 9.

Lib. 2. oper. imperf. fol. 399.

